

Isien kokemuksia ja toiveita varhaisesta ihokontaktista

Paula Dufva
Sanni Saarimaa

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2016
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Hoitotyön koulutusohjelma
Kätilö

Tekijä(t) Dufva, Paula Saarimaa, Sanni	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Huhtikuu 2016
	Sivumäärä 42	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Iisien kokemuksia ja toiveita varhaisesta ihokontaktista		
Tutkinto-ohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Christina Mantsinen ja Elina Tiainen		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Synnytyksen hoidossa tulisi tukea synnyttäjän lisäksi myös hänen perhettään ja huomioida tukihenkilö syntymän aikana. Suomessa ihokontakti on kuulunut syntymän hoitoon jo pidemmän aikaa, mutta isän ja vastasyntyneen välinen varhainen ihokontakti on käytänteenä tuore. Se edistää varhaista vuorovaikutusta ja tukee kiintymyssuhteen muodostumista isän ja lapsen välillä. Varhaisessa ihokontaktissa alaston vauva asetetaan vatsalleen vanhemman paljasta rintaa vasten pian syntymän jälkeen.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa isän ja vastasyntyneen välisen varhaisen ihokontaktin kehittämistyötä tukevaa tietoa ammattilaisten käyttöön. Tavoitteena oli selvittää, millaisia kokemuksia ja toiveita isillä on varhaiseen ihokontaktiin liittyen ja millaisten tekijöiden he kokevat edistävän tai vaikeuttavan varhaisen ihokontaktin toteutusta.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin helmi-maaliskuussa 2016 verkkokyselyllä ja se koostui 13 isän vastauksista. Kaikilla isillä oli omakohtaista kokemusta varhaisesta ihokontaktista. Aineisto analysoitiin käyttämällä induktiivista sisällön analyysia.</p> <p>Varhainen ihokontakti koettiin positiivisena ja isyyttä tukevana. Tiedon ja ohjauksen saamista pidettiin varhaisen ihokontaktin kokemusta edistävänä tekijänä ja isyyttä tukeva vuorovaikutus henkilökunnan kanssa koettiin merkittäväksi. Tulosten mukaan ammattilaisten tulisi tukea isän ja vastasyntyneen välisen ihokontaktin toteutumista.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Varhainen ihokontakti, varhainen vuorovaikutus, isyyteen kasvu, kvalitatiivinen tutkimus		
Muut tiedot		

Author(s) Dufva, Paula Saarimaa, Sanni	Type of publication Bachelor's thesis	Date April 2016 Language of publication: Finnish
	Number of pages 42	Permission for web publication: X
Title of publication Fathers' experiences and expectations of early skin-to-skin contact		
Degree programme Degree programme in nursing		
Supervisor(s) Christina Mantsinen and Elina Tiainen		
Assigned by		
Description <p>In addition to the woman in labour, the family members and the support person should also be taken into consideration during childbirth. In Finland skin-to-skin contact has been a part of the care of childbirth for a long time, but the policy of an early skin-to-skin contact between the father and the newborn is still quite new. It promotes early interaction and parent-child bonding between the father and the child. In an early skin-to-skin contact the naked baby is placed on the parent's bare chest soon after birth.</p> <p>The purpose of the thesis was to provide information that professionals could use to improve the policy of an early skin-to-skin contact between the father and child. The aim was to explore what kind of experiences and expectations fathers had related to early skin-to-skin contact, and which factors would promote or complicate the implementation of the early skin-to-skin contact from the fathers' point of view.</p> <p>The thesis was implemented with a qualitative research approach. The data was collected in February and March of 2016 by using an online survey, and it consisted of 13 fathers' answers. All fathers had experienced early skin-to-skin contact. The data was analysed by using content analysis.</p> <p>The fathers considered early skin-to-skin contact a positive factor that supported their transition to fatherhood. Receiving information and guidance was also considered a promoting factor in early skin-to-skin contact, and the fatherhood-supporting interaction with the care personnel was seen significant. The results indicate that professionals should encourage the early skin-to-skin contact between the father and the newborn.</p>		
Keywords/tags (subjects) Early skin-to-skin contact, Early interaction, transition to fatherhood, qualitative research		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	4
2	ISÄT SYNNYTYKSISSÄ	5
3	ISYYTEEN KASVU.....	6
4	IHOKONTAKTI	8
	4.1 Varhainen ihokontakti ja ensi-ihokontakti.....	8
	4.2 Ihokontaktin fysiologiaa	9
	4.3 Ihokontakti varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen muodostumisen tukena	10
5	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	12
6	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	12
	6.1 Kvalitatiivinen tutkimus.....	12
	6.2 Kohderyhmä ja aineiston keruu	13
	6.3 Sisällön analyysi.....	15
7	TUTKIMUSTULOKSET	17
	7.1 Isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista vastasyntyneen kanssa.....	17
	Positiivinen kokemus.....	17
	Isyyden vahvistuminen	18
	Negatiiviset tunteet.....	19
	7.2 Isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä19	
	Tieto ja ohjaus	19
	Isyyden tukeminen	20
	Vuorovaikutus kättilön kanssa.....	21
	Synnytys ja lapsen vointi	21
	7.3 Isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi.....	23
	Tiedon ja ohjauksen saaminen	23
	Toimiva vuorovaikutus kättilön kanssa	24

	2
Ihokontaktia tukevat olosuhteet	24
Perhelähtöisyys	24
Ei toiveita	25
8 POHDINTA	25
8.1 Tutkimustulosten tarkastelu	25
8.2 Tutkimuksen eettisyys.....	28
8.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	29
8.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheita	31
LÄHTEET.....	32
LIITTEET	36
Liite 1. Tutkimuskutsu	36
Liite 2. Saatekirje	37
Liite 3. Kysely	38

Kuviot

Kuva 1. Pelkistyskaavio.....	16
------------------------------	----

Taulukot

Taulukko 1. Isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista vastasyntyneen kanssa	39
Taulukko 2. Isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä	40
Taulukko 3. Isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi	42

1 JOHDANTO

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman mukaan synnytyksen hoidossa tulisi tukea synnyttäjän lisäksi myös hänen perhettään ja huomioida tukihenkilö syntymän aikana (Edistä, ehkäise, vaikuta; Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020 2014, 107-109). Isien tarpeet kuitenkin unohdetaan helposti ja isään keskitytään synnytyksessä usein vain puolison tukijana (Sengane & Nolte 2012, 1).

Synnytykseen osallistuminen tukee isyyteen kasvua. Isyys konkretisoituu miehelle syntymän hetkellä samalla isänä oleminen ja perhe-elämä alkavat (Messiäislehto-Soukka 2005, 120). Vanhemmat kokevat kiintymyssuhteen muodostumisen lapseen mahdollistuvan parhaiten, kun he saavat pitää vastasyntyntä ihokontaktissa heti syntymän jälkeen (Honkanen 2012, 44).

Ihokontaktilla on todettu olevan lukuisia hyötyjä vastasyntyneelle. Kosketuksessa erittyvä oksitosiini muun muassa rauhoittaa, edistää painonnousua ja laskee kipukynnystä (Uvnäs Moberg 2007, 94). Ihokontakti helpottaa vastasyntyneen sopeutumista kohdun ulkopuoliseen elämään (Goldstein Ferber & Makhoul 2003, 863) ja tukee lapsen ja vanhemman välistä varhaista vuorovaikutusta sekä kiintymyssuhteen muodostumista (Honkanen 2012, 44; Bystrova, Ivanova, Matthiesen, Ransjö-Arvidson, Mukhamedrakhimov, Uvnäs-Moberg & Widström 2009, 109).

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa tietoa, jota ammattilaiset voivat hyödyntää isän ja vastasyntyneen välisen varhaisen ihokontaktin toteutuksen kehittämisessä. Tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia ja toiveita isillä on varhaiseen ihokontaktiin liittyen ja millaisten tekijöiden he kokevat edistävän tai vaikeuttavan varhaisen ihokontaktin toteutusta.

2 ISÄT SYNNYTYKSISSÄ

Isien osallistuminen synnytyksiin oli 1960-luvulla vielä erittäin harvinaista (Draper 1997, 132), mutta kehitystä päinvastaiseen suuntaan on tapahtunut vuosikymmenten aikana (Draper 1997, 132; Mesiäislehto-Soukka 2005, 13; Vauvamyönteisyys-ohjelma 1994). Nykypäivänä isien osallistuminen synnytykseen on hyvin yleistä. Vuoden 2006 perhebarometrin mukaan 97 % isistä oli ollut mukana lapsensa syntymän hetkellä (Paajanen 2006, 30). Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman mukaan synnytyksen hoidossa tulisi tukea synnyttäjän lisäksi myös hänen perhettään ja huomioida tukihenkilö syntymän aikana (Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020 2014, 107-109).

Tutkimusten mukaan suurin osa isistä haluaa osallistua aktiivisesti synnytykseen mahdollisuuksiensa mukaan (Harvey 2010, 347; Mesiäislehto-Soukka 2005, 120) ja odottaa saavansa kättilöltä kannustusta synnytykseen osallistumiseen (Sengane & Nolte 2012, 1). Kättilö voi toiminnallaan vaikuttaa siihen, miten isät pääsevät osallistumaan synnytykseen (Draper & Ives 2013, 724). Jotta isät kokisivat, että voivat osallistua synnytykseen, he tarvitsevat tietoa, tukea ja rohkaisua kättilöltä (Harvey 2010, 347).

Isien tarpeet kuitenkin unohdetaan helposti ja isään keskitytään synnytyksessä usein vain puolison tukijana. Kättilön on tärkeää huomioida isien odotukset ja tarpeet synnytyksen aikana sekä ottaa hänet mukaan päätöksentekoon yhdessä synnyttäjän kanssa. (Sengane & Nolte 2012, 1.) Antamalla tietoa synnytyksen edistymisestä ja synnytyksen hoidon vaiheista voidaan helpottaa isien huolta synnytyksessä. Isän stressin helpottuminen voi lievittää myös synnyttäjän stressiä. (Adams & Bianchi 2008, 110-112.)

Isät haluavat olla synnytyksessä puolisonsa tukena (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120). World Health Organization (2007) mukaan useat tutkimukset osoittavat, että miehistä voi olla merkittävää tukea puolisoilleen raskauden ja synnytyksen aikana. Puolison antaman psyykkisen tuen on huomattu vähentävän kipua, rauhoittavan sekä helpottavan väsymistä synnytyksen aikana. Joi-

denkin WHO:n tarkastelemien tutkimusten mukaan isien läsnäolo lyhensi synnytyksen kestoa sekä vähensi epiduraalipuudutuksen tarvetta. (Fatherhood and Health Outcomes in Europe 2007, 18.)

3 ISYYTEEN KASVU

Vanhempien kiinnittyminen ja kiintymys tulevaan lapseen alkaa jo raskausaikana mielikuvien ja kuvitelmiensa kautta (Brodén 2013, 47). Sisäisten mielikuvien ja lapseen liittyvien ajatusten tuloksena perheelle rakentuu vähitellen suhde tulevaan lapseen. Mielikuvat lapsesta herättävät vanhemmissa tunteita, jotka auttavat heitä sitoutumaan lapsen suojelemiseen ja hänestä huolehtimiseen. Nämä kuvitelmat ovat vanhemmuuden henkistä harjoittelua, jotka valmistavat vanhempia lapsen tuloon ja elämään lapsen syntymän jälkeen. (Mts. 77-78.)

Miehen vanhemmuuteen siirtymistä raskausaikana on kuvattu kolmella vaiheella. Vaiheet määräytyvät raskauden etenemisen ja sen mukaan, miten raskaus tulee puoliossa näkyväksi tulevan isän silmin. Vanhemmuuteen siirtyminen alkaa siitä hetkestä, kun isä saa tiedon raskaudesta. Vaihetta nimitetään entisestä erottautumisen vaiheeksi. Alkuun kuuluu usein voimakas tunteiden kirjo ilosta järkytykseen. Isät eivät vielä tällöin koe samanlaista kiinnostusta ja suojelemisen tarvetta tulevaa lasta kohtaan kuin odottavat äidit. (Punamäki 2011, 98.)

Seuraavaa vaihetta isyyteen siirtymisessä kutsutaan pysähtymisvaiheeksi. Siinä mies alkaa havaita fyysisiä muutoksia puoliossaan sekä pohtii lapsen tuomaa muutosta ja sen vaikutuksia. Hän elää vaiheessa, joka tuo mieleen omat lapsuuden kokemukset ja muistot. (Punamäki 2011, 98.) Miehen isäksi kasvamiseen vaikuttavat paljon hänen omat kokemuksensa lapsuudesta, ydinperheestä ja vanhemmista. Oman isän antamaa mallia pidetään merkittävänä isäksi kasvussa ja isänä olemisessa. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 121.) Myönteiset tai kielteiset muistot miehen omasta lapsuudesta vaikuttavat siihen, kuinka hän onnistuu eläytymään uuteen rooliinsa isänä (Punamäki 2011, 98).

Miehen kasvu vanhemmuuteen tapahtuu usein äitiyteen kasvua verkkaisesti ja se koetaan pitkälti puolison kehon muutosten kautta. Puolison kasvava kohtu, sikiön liikkeet, ultraäänikuvat ja sydänäänten kuuleminen todentavat vauvan olemassaoloa tulevalle isälle. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 87-90.) Isä liittyy saamaansa tietoa jo valmiina olevaan mielikuvaansa lapsesta. Välitöntä tietoa antavien tutkimusten ja kokemusten on nähty vaikuttavan myönteisesti isän ja lapsen väliseen kiintymyssuhteeseen. (Brodén 2013, 86.)

Keskittymis- ja paneutumisvaiheessa miehen kiinnostus isyyttä kohtaan kasvaa ja tuleva isä alkaa valmistautua vastasyntyneen hoitamiseen ja vanhemman rooliin. Mies jakaa kokemuksiaan puolison kanssa ja kiintymyssuhde tulevaan lapseen koetaan tärkeäksi. (Punamäki 2011, 98.) Tuleva isä työstää lapsuuden kokemuksiaan ja pohtii, millaiseksi isäksi hän haluaa itse tulla. Tiedostamalla omat lapsuuden kokemukset ja omaan isään liittyvät ajatukset mies pystyy työstämään isyyttään haluamaansa suuntaan. (Hämäläinen 2010, 27; Punamäki 2011, 98.) Isyyteen siirtyminen voi näkyä arjessa esimerkiksi kavereiden, harrastusten ja ajankäytön muutoksina. Tämä vaihe kestää lapsen syntymään saakka. (Punamäki 2011, 99.)

Isät kokevat lapsensa syntymän yhdeksi elämänsä hienoimmista hetkistä (Paajanen 2006, 30) ja he haluavat olla siinä osallisina (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120). Lapsen syntymän hetkellä vanhemmuus konkretisoituu miehelle ja miehen kokemusmaailma muuttuu (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120). Syntymässä isä kokee vasta tulevansa todella isäksi ja isänä olemisen ja perhe-elämän alkavan (Kaila-Behm 1997, 86). Synnytys merkitsee isille ainutlaatuista yhdessäolon kokemusta puolison kanssa (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120) ja isän mukanaolon on todettu olevan myös parisuhdetta vahvistava kokemus (Paajanen 2006, 71).

Isät odottavat saavansa kättilöltä tukea äidin, isän ja lapsen välisen siteen muodostumiseen syntymän jälkeen (Sengane & Nolte 2012, 1). Isyyttä voidaan tukea mahdollistamalla, että isä pääsee hoitamaan vastasyntyntä heti lapsen syntymän jälkeen sekä huomioimalla isän kehittyminen lapsen käsittelyssä ja hoitamisessa (Erlandsson, Christensson & Fagerberg 2008, 35).

Mies haluaa hoitaa lasta äidin tavoin ja nauttia lapsen kanssa yhdessäolosta. Isät kokevat vauvan kasvun ja kehityksen seuraamisen mielenkiintoisena ja tämän koetaan lisäävän heidän omaa kokemuksellista kasvuaan miehenä. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120.) Prembergin (2008, 57) tutkimuksessa isät kokivat, että isän ja lapsen välinen suhde parani, kun he saivat viettää aikaa kahdestaan. Viettämällä aikaa lapsen kanssa isät oppivat herkkyyttä, jota tarvitaan lapsen viestien tulkitsemisessa (mts. 57).

4 IHOKONTAKTI

4.1 Varhainen ihokontakti ja ensi-ihokontakti

Varhaisessa ihokontaktissa alaston vauva asetetaan vatsalleen vanhemman paljasta rintaa vasten syntymän hoidon yhteydessä (Moore, Anderson, Bergman & Dowswell 2012, 2). Tässä opinnäytetyössä varhaisella ihokontaktilla tarkoitetaan synnytyksen IV-vaiheen aikana tapahtuvaa ihokontaktia. IV-vaihe alkaa vauvan ja jälkeisten synnyttyä ja kestää noin kaksi tuntia. Vaihe on merkittävä muun muassa varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen kannalta. (Raussi-Lehto 2015, 281.) Käytäntö varhaisesta ihokontaktista sisältää sairaala- ja työntekijäkohtaisia vivahde-eroja ja myös synnytystapa vaikuttaa ihokontaktin toteutumiseen (Koivisto 2016; Lyyra 2016; Schildt 2016). Ensi-ihokontaktilla opinnäytetyössä tarkoitetaan ensimmäistä syntymän jälkeen tapahtuvaa ihokontaktia.

Suomessa ihokontakti on kuulunut syntymän hoitoon jo pidemmän aikaa (Koivisto 2016; Lyyra 2016; Schildt 2016). HYKS-sairaanhoidoalueella vuonna 2015 82 % vastasyntyneistä oli ensi-ihokontaktissa äitinsä ja 8 % isänsä kanssa (Koivisto 2016). Lapsi voidaan antaa ensi-ihokontaktiin isälle, jos synnyttäjän vointi estää ihokontaktin toteutumisen äidin ja vastasyntyneen välillä (Imetyksen edistämisen toimintaohjelma: 10 askelta onnistuneeseen imetykseen 2014).

Ihokontaktin tulisi toteutua heti syntymän jälkeen synnytystavasta riippumatta elleivät lääketieteelliset syyt ole sen esteenä. Jos ihokontaktia ei voida toteuttaa heti syntymän jälkeen, on siihen syytä pyrkiä mahdollisimman pian. Ihokontaktia ei tule keskeyttää rutiinitoimenpiteiden vuoksi, vaan sen annetaan jatkua vähintään tunnin ajan tai ensi-imetyksen loppuun. (Imetyksen edistämisen toimintaohjelma: 10 askelta onnistuneeseen imetykseen 2014.)

Keski-Suomen keskussairaalan synnytyssalissa on vuodesta 2012 lähtien käytetty aktiivisesti toimintamallia, jossa pyritään mahdollistamaan myös synnyttäjän puolison ja vastasyntyneen välinen varhainen ihokontakti. Alatiesynnytyksen yhteydessä puoliso saa vauvan ihokontaktiin synnytyksen IV-vaiheen aikana esimerkiksi synnyttäjän hoidollisten toimenpiteiden ajaksi. Sektion jälkeen puolison ja vastasyntyneen välinen ihokontakti pyritään toteuttamaan synnyttäjän toipuessa leikkauksesta. (Schildt 2016.)

4.2 Ihokontaktin fysiologiaa

Iho on ihmisen suurin tuntoelin. Sen pinnalla aistinsolut välittävät tietoa ulkopuolelta tulevista ärsykkeistä kuten kivusta, lämmöstä, paineesta ja kosketuksesta. Aistinsolut muuttavat ärsykkeet viesteiksi, jotka hermosto tulkitsee. Ihon tuntoaisti on välttämätön ympäröivän maailman käsittämisen kannalta ja merkittävä identiteetin kehittymiselle. (Bjälje, Haug, Sjaastad & Sand 2011, 148-149.)

Vanhempien rakastava kosketus vapauttaa oksitosiinia vauvan kehossa (Uvnäs Moberg 2007, 79). Hypotalamuksessa muodostuva aine toimii sekä hormonina verenkierrossa että välittäjäaineena keskushermostossa. Sitä vapautuu hypotalamuksesta suoraan hermojärjestelmään ja aivolisäkkeen takalohkon kautta verenkiertoon. (Mts. 63-64.) Oksitosiini häviää verenkierrosta nopeasti, mutta aktivoi muita pidempikestoisia toimintoja kehossa (mts. 99-100).

Ihokontaktissa vastasyntynyt pääsee nauttimaan vanhemman kosketuksen lisäksi sylin tarjoamista tuoksuista, äänistä ja muista aistiärsykkeistä. Tuntoaisti-

tin lisäksi myös haju-, maku-, kuulo- ja näköaistit vaikuttavat kehon fysiologisiin reaktioihin, minkä vuoksi niillä voi ajatella olevan merkitystä myös oksitosiinin vapautumisessa (Uvnäs Moberg 2007, 118).

Pian syntymän jälkeen tapahtuva ihokontakti auttaa lasta sopeutumaan kohdun ulkopuoliseen elämään ja lievittää syntymän aiheuttamaa stressiä (Goldstein Ferber & Makhoul 2003, 863). Oksitosiinilla on rauhoittavia, ahdistusta vähentäviä ja sykettä sekä verenpainetta alentavia vaikutuksia (Uvnäs Moberg 2007, 94). Se myös kasvattaa kivunsietokykyä aktivoimalla ihmisen endorfiinijärjestelmää (mts. 100).

Oksitosiinin stressiä lievittävät vaikutukset ovat merkittäviä myös kasvulle, sillä yksilön ollessa rauhallinen energiaa kuluu vähemmän (Uvnäs Moberg 2007, 99). Oksitosiini edesauttaa painon nousua, solujen jakautumista ja ravinnon varastoitumista (mts. 94). Ilman kosketusta lapsen kehon ravinnon varastointi kärsii riittävästä ravintomäärästä huolimatta (mts. 117).

Ihokontaktilla on edullisia vaikutuksia myös vastasyntyneen lämpötasapainoon (Moore ym. 2012, 19). Franssonin, Karlssonin & Nilssonin (2005, F503) tutkimus osoittaa, että ensimmäisinä syntymän jälkeisinä päivinä tapahtuva ihokontakti nostaa sekä vastasyntyneen ihon abdominaalista että perifeeristä lämpötilaa, kun taas vuoteessa vastaavat lämpötilat laskevat. Ihokontaktissa vastasyntynyt myös altistuu vanhemman iholta saaduille hyödyllisille bakteereille, mikä suojaa lasta samasta elintilasta kilpailevien haitallisten bakteerien aiheuttamilta tulehduksilta (Breastfeeding: The 1st Hour, 2007).

4.3 Ihokontakti varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen muodostumisen tukena

Vastasyntynyt reagoi sisäisiin ja ulkoisiin aistimuksiin lajikehityksen ohjalla tavalla ja on tiedostamattaan vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa (Launonen 2007, 18-19). Hän kykenee ilmaisemaan tunteitaan ja pyrkii käyttäytymisellään pitämään vanhemmat lähellä (Brodén 2013, 32).

Tämä kiinnittymiskäyttäytyminen näkyy jo varhaisen vuorovaikutuksen tasolla, mutta vaikuttaa lapsen ihmissuhteissa läpi elämän (Launonen 2007, 19).

Varhainen vuorovaikutus on aina aikuisen toiminnasta riippuvaista. Aikuinen päättää reagoiko vauvan viesteihin, kuinka kauan vuorovaikutustilanne kestää ja kuinka kaukana lapsesta hän fyysisesti on. Vastuu lapsen varhaisten vuorovaikutuskokemusten laadusta on siis aikuisella, mutta myös vauvan ominaisuudet kuten temperamentti vaikuttavat kokonaisuuteen. (Launonen 2007, 20.)

Vastasyntynyt muodostaa kiintymyssuhteen hoivaavaan henkilöön lähes poikkeuksetta riippumatta siitä, minkälaista vuorovaikutus vauvan kanssa on. Suhteen laadulla on kuitenkin merkittävä rooli lapsen myöhemmälle sosiaaliselle, emotionaaliselle ja kognitiiviselle kehitykselle. Jos lapsi kokee, että hänen viestinsä ymmärretään ja ne huomioidaan, kehittyy tunne turvallisuudesta ja luottamuksesta, mikä heijastuu lapsen kykyyn olla suhteessa muihin ihmisiin tulevaisuudessa. (Brodén 2013, 31, 35.) Onnistuneella varhaisella vuorovaikutuksella on siis pitkäaikaisia positiivisia vaikutuksia myös vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen (Bystrova ym. 2009, 109).

Honkasen (2012, 44) tutkimuksen mukaan vanhemmat kokevat kiintymyssuhteen muodostumisen lapseen mahdollistuvan parhaiten, kun he saavat pitää vastasyntyntä ihokontaktissa heti syntymän jälkeen. Varhainen ihokontakti tukee lapsen ja vanhemman kiintymyssuhdetta ja lisää vanhemman herkkyyttä vastata lapsen tarpeisiin (Bystrova ym. 2009, 108). Ihokosketuksella, pitämällä vauvaa rinnan tai vatsan päällä, voidaan lisätä isien vauvan hoivaamiseen liittyviä tunteita sekä kasvattaa isän kokemusta omasta merkityksestä vauvan elämässä (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120). Myös oksitosiinin edulliset vaikutukset sosiaaliseen toimintaan puoltavat ihokontaktin merkitystä vanhempien ja lasten välisen tunnesiteen muodostumisessa (Uvnäs Moberg 2007, 96-97).

Syntymän jälkeinen ihokontakti edistää myös vanhempien ja lasten välistä äänenkäyttöön perustuvaa vuorovaikutusta (Velandia, Matthisen, Uvnäs-Moberg

& Nissen 2010, 200). Ihminen oppii puhumaan parin ensimmäisen ikävuo-
tensa aikana, mutta perusta kielen ja puheen kehitykselle alkaa kehittyä heti
lapsen synnyttyä (Launonen 2007, 18). Ihokontaktissa vanhempiensa pu-
heelle altistuvat vastasyntyneet aloittavat kommunikoivan äännelemisen noin
15 minuutin kuluttua syntymästä ja vanhemmat puolestaan käyttävät ääntä
vuorovaikutuksen keinona avoimemmin, jos saavat lapsensa ihokontaktiin
(Velandia ym. 2010, 200).

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa tietoa, jota ammattilaiset voivat hyödyntää
isän ja vastasyntyneen välisen varhaisen ihokontaktin toteutuksen kehittämi-
sessä. Tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia ja toiveita isillä on var-
haiseen ihokontaktiin liittyen ja millaisten tekijöiden he kokevat edistävän tai
vaikeuttavan varhaisen ihokontaktin toteutusta.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisena isät kokevat varhaisen ihokontaktin vastasyntyneen kanssa?
2. Millaisten tekijöiden isät kokevat edistävän tai vaikeuttavan varhaisen
ihokontaktin toteutusta?
3. Millaisia toiveita isillä on varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittä-
miseksi?

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

6.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyön menetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta.
Menetelmä sopii kuvaamaan todellisia tilanteita, sillä se pyrkii tutkimuskohteen
kokonaisvaltaiseen tarkasteluun (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161).
Tutkimusotteen tavoitteena on osallistujien näkökulman ymmärtäminen

(Kylmä & Juvakka 2007, 23). Kvalitatiivisen tutkimusotteen avulla tutkimuskohteena olevien isien kokemusten ja toiveiden kuvaaminen tapahtui mahdollisimman todenmukaisella ja moniulotteisella tavalla.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa puhtaan objektiivisuuden saavuttaminen ei ole mahdollista, sillä tutkija tekee päätöksiä oman ymmärryksensä varassa (Tuomi & Sarajärvi 2012, 20). Tästä johtuen kvalitatiivinen tutkimus pyrkii enemmän löytämään uusia totuuksia kuin todistamaan olemassa olevia väitteitä (Hirsjärvi ym. 2013, 161). Opinnäytetyön tarkoitus on tuoda lisää tietoa ammattihenkilöiden käyttöön, minkä vuoksi kvalitatiivisen tutkimusotteen hyödyntäminen on perusteltua.

6.2 Kohderyhmä ja aineiston keruu

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kohderyhmä valitaan tarkoituksenmukaisesti (Hirsjärvi ym. 2013, 164). Koska opinnäytetyö pyrkii selvittämään isien kokemuksia ja toiveita, tutkimusaineisto kerättiin synnytyksen yhteydessä vastasyntyneen varhaiseen ihokontaktiin saaneilta isiltä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkimukseen osallistuvilla henkilöillä on tietoa ja kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2012, 85).

Aineistonkeruu toteutettiin verkkokyselynä. Kyselymenetelmä tavoittaa laajan vastaajakunnan ja säästää usein tutkijan aikaa sekä vaivannäköä. Aikataululliset ja kustannuksiin liittyvät asiat on myös yleensä helppo arvioida etukäteen. (Hirsjärvi ym. 2013, 195.) Kysely luotiin Google Forms -ohjelmalla ja tutkimuskutsu (Liite 1) julkaistiin Vauva.fi, Kaksplus.fi, Suomi24.fi ja MLL:n -sivustojen keskustelupalstoilla 23.2.2016. Kutsu julkaistiin vastausten vähäisyyden vuoksi uudestaan samoilla sivustoilla 4.3.2016 ja linkkiä kyselyyn alettiin jakaa myös sosiaalisessa mediassa. Kohderyhmää lähestyttiin Facebookissa sekä yksityisviesteillä että jakamalla linkkiä kyselyyn ryhmissä, joiden kautta kyselyn tiedettiin päätyvän mahdollisille vastaajille.

Kyselyn tarkoitus esitellään vastaajalle tyypillisesti saatekirjeessä, joka myös rohkaisee vastaamaan (Hirsjärvi ym. 2013, 204). Tässä opinnäytetyössä saatekirje (Liite 2) avautui vastaajalle tutkimuskutsun tai Facebook-julkaisun

kautta, josta siirryttiin varsinaiseen kyselyyn (Liite 3). Jotta vastaaja ymmärtää lukemansa ja kokee vastaamisen mielekkääksi, verkkokyselyä laadittaessa tulee kiinnittää huomiota yksinkertaisuuteen ja jäsentelyyn sekä kyselyn visuaaliseen ilmeeseen (Miettinen & Vehkalahti 2013, 93). Verkkokyselyn ulkoasulla pyrittiin luomaan asiallinen, pelkistetty, mutta väriyksellään silmää miellyttävä kokonaisuus.

Kvalitatiivisesta tutkimusotteesta johtuen kyselylomake rakentui avointen kysymysten varaan. Avoimet kysymykset mahdollistavat monipuolisempien vastauksien syntymisen, kuin esimerkiksi monivalintakysymykset, sillä vastaukset saa muotoilla omin sanoin (Hirsjärvi ym. 2013, 201). Kyselyn kysymysten on oltava tutkimuksen tarkoituksen kannalta merkityksellisiä, sillä täydentävien kysymysten esittäminen ei ole mahdollista, kuten esimerkiksi haastattelun yhteydessä (Tuomi & Sarajärvi 2012, 75). Siksi kysymykset muotoiltiin harkiten oppinäytetyön tutkimuskysymysten pohjalta.

Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että aineiston keruu aloitetaan ilman tarkkaa tavoitetta aineiston määrän suhteen (Hirsjärvi ym. 2013, 182). Tutkijat arvioivat aineiston riittävän monipuoliseksi 14.3.2016 ja koska tutkimuksen teossa on huomioitava myös käytettävissä oleva aika (mts. 185) kysely suljettiin. Kaiken kaikkiaan vastauksia tallentui Google Forms -ohjelmaan 20. Varsinaisen tutkimusaineiston ulkopuolelle jätettiin yksi tyhjä vastaus, kaksi tutkijoiden tekemää testivastausta sekä neljä vastausta, joista ilmeni, ettei vastaajilla ollut kokemusta varhaisesta ihokontaktista.

Lopullinen aineisto muodostui 13 vastauksesta. Niistä 10 oli vastattu kaikkiin kysymyksiin, yhdessä kolmeen ja yhdessä kahteen kysymykseen. Lisäksi yhdestä vastauksesta hyväksyttiin aineistoon ainoastaan vastaus kyselyn toiseen kysymykseen, sillä muut vastaukset eivät vastanneet kyselyn kysymyksiin tai niiden tulkinta ei ollut mahdollista puhekielisten ilmaisujen vuoksi.

6.3 Sisällön analyysi

Opinnäytetyön analyysimenetelmänä on käytetty sisällönanalyysia. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä, että analyysia tehdään tutkimusprosessin eri vaiheissa eikä aina ole selvää milloin aineiston analysointi aloitetaan (Hirsjärvi ym. 2013, 223). Tässä opinnäytetyössä alustavia valintoja analyysin suhteen alettiin tekemään aineistonkeruun yhteydessä, kun tutkijat arvioivat aineiston käyttökelpoisuutta ja riittävyyttä. Varsinaiseen sisällön analyysiin siirryttiin kuitenkin vasta, kun aineistonkeruu oli saatettu päätökseen.

Sisällönanalyysi ei ole pelkkä yksittäinen metodi, vaan sitä voidaan pitää myös erilaisiin analyysikokonaisuuksiin liitettävänä teoreettisena kehyksenä (Tuomi & Sarajärvi 2012, 91). Tärkeintä analyysimenetelmää valittaessa on se, että menetelmällä pystytään vastaamaan tutkimustehtävään parhaalla mahdollisella tavalla (Hirsjärvi ym. 2013, 224). Tässä opinnäytetyössä on käytetty induktiivista eli aineistolähtöistä sisällön analyysia. Induktiivisessa päättelyssä tavoitteena on yhdistää yksittäisistä tapahtumista tehdyt havainnot laajemmiksi kokonaisuuksiksi (Kylmä & Juvakka 2007, 22). Aineisto määrittelee sen, mikä on olennaista eikä tutkija (Hirsjärvi ym. 2013, 164).

Induktiivisessa analyysissa analyysiyksiköt valitaan tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2012, 95). Tässä opinnäytetyössä analyysiyksikköinä toimivat isien vastausten sisältämät sanat, lauseet, lauseenosat ja ajatuskokonaisuudet.

Ennen varsinaista sisällön analyysia isien vastaukset kopioitiin Google Forms -ohjelman kautta Word-tekstinkäsittelyohjelmaan, jonka kautta tulostettuna tekstiä oli 113 riviä. Molemmat tutkijat perehtyivät aineistoon huolella ensin itselleen ja myöhemmin yhdessä. Isien vastaukset värikoodattiin tutkimuskysymysten mukaisesti eri väreillä. Aineistoa tulee tarkastella tutkimuksen ja kysymyksenasettelun kannalta tärkeästä näkökulmasta (Alasuutari 2011, 40), joten vain tutkimuksen kannalta olennaiset analyysiyksiköt koodattiin. Näin muodostuivat tutkimuksen alkuperäisilmaukset.

Varsinaisen sisällön analyysin voi jakaa karkeasti kolmeen vaiheeseen: redusointiin, klusterointiin ja abstrahointiin. Redusoimalla eli pelkistämällä tutkimusaineistosta karsitaan ensin pois tutkimuksen kannalta ylimääräinen, ei oleellinen tieto. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 108-109.) Alkuperäisilmaukset käytiin läpi tutkimuskysymys kerrallaan ja teksti muutettiin yksinkertaisempaan muotoon niin, että asiasisältö pysyi muuttumattomana. Näin muodostuivat pelkistetyt ilmaukset (Kuva 1).

Kuva 1. Pelkistyskaavio

Tämän jälkeen aineisto klusteroitiin eli ryhmiteltiin. Klusteroinnissa samankaltaiset ilmaukset jaotellaan luokkiin, jotka nimetään sisällön mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2012, 110). Pelkistetyistä ilmaisuista muodostettiin useita alaluokkia, jotka pitivät sisällään isien alkuperäisten vastausten keskeisimmän sanoman.

Klusterointia seuraavassa abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä karsitaan jälleen pois tutkimuksen kannalta epäolennaista tietoa. Abstrahoinnissa tutkimukseen valikoituneet luokat yhdistetään yhä laajemmiksi kokonaisuuksiksi, kunnes luokittelun jatkaminen ei sisällön puolesta ole enää mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 111.) Tässä opinnäytetyössä alaluokat yhdistettiin ensin yläluokiksi ja lopulta tutkimuskysymyksiä vastaaviksi yhdistäviksi luokiksi (Liite 4). Luokittelun seurauksena syntyneistä käsitteistä tehdään tutkimuksen johtopäätökset (Tuomi & Sarajärvi 2012, 111).

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset koostuivat kolmesta yhdistävästä luokasta. Nämä luokat olivat *isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista vastasyntyneen kanssa, isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä sekä isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi* (Liite 4).

7.1 Isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista vastasyntyneen kanssa

Luokka *isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista vastasyntyneen kanssa* koostui kolmesta yläluokasta: positiivinen kokemus, isyyden vahvistuminen ja negatiiviset tunteet.

Positiivinen kokemus

Eräs vastaajista kertoi hetken varhaisessa ihokontaktissa olleen **ennenkokematon** ja kahdeksan isää kuvaili **kokemusta positiiviseksi**. Hetkeä ihokontaktissa vastasyntyneen kanssa kuvattiin sanoilla hyvä, ihana, hieno, ainutlaatuinen ja rauhallinen ja useat isät ilmaisivat olleensa tyytyväisiä käytänteen toteutukseen.

Oli ihan uusi tilanne kun ei ollut entuudestaan lapsia.

Turvallisuudesta huolehtiminen ja rauhallinen sekä kunnioittava ote ohjauksessa on tärkeää. Meidän kohdallamme nämä onnistuivat oikein hyvin.

Neljä isää yhdisti kokemuksiinsa **positiivisia tunteita** ja kaksi heistä koki, että varhaisen ihokontaktin tuoman tunteen kuvaaminen sanallisesti on vaikeaa. Tunteita kuvailtiin sanoilla hieno ja ihana. Myös **Suhtautuminen** varhaista ihokontaktia kohtaan oli **positiivista**. Viisi isää piti käytäntöä hyvänä asiana. Eräs heistä kertoi, että ymmärsi vasta jälkeenpäin, miten hienosta hetkestä varhaisessa ihokontaktissa oli kyse ja toinen yhdisti kokemukseensa lämpimiä ajatuksia.

Hienoja tunteita, vaikea selittää.

Vasta jälkeinpäin tajunnut, kuinka hieno hetki se olikaan.

Kolme isää kuvaili **kokemusta** varhaisesta ihokontaktista **luonnolliseksi**. Yksi heistä kertoi epätodellisuuden tunteen väistyneen ja lapsen realisoituneen hänelle ensikosketuksen myötä. Tämän jälkeen varhainen ihokontakti tuntui isän mukaan luontevalta. Yksi isistä kuvasi hetkeä ihokontaktissa vastasyntyneen kanssa mutkattomaksi ja mukanaan vieväksi.

Lapsen rinnalla pitäminen oli hienoa, mutta en enää kokenut sitä erityisen mullistavaksi: enemmän kyse oli luonnollisuuden tunteesta.

En näe asiaa erityisen monimutkaisena: tilanne imee kyllä mukaansa.

Positiivisesta varhaisen ihokontaktin kokemuksesta kertoo myös se, että yksi isistä kuvasi **ajan kulkeneen nopeasti** ihokontaktissa. Kaksi isää yhdisti hetkeen myös **herkistymistä**. Toinen heistä kertoi tunteiden olleen muutenkin pinnassa synnytyksen jälkeen ja toinen kuvaili oloaan herkäksi varhaisessa ihokontaktissa.

Aika ihokontaktissa meni erittäin nopeasti, tuo puolitoistatuntinen tuntui aivan pieneltä hetkeltä.

Tunteet muutenkin pinnassa synnytyksen jälkeen...

Isyyden vahvistuminen

Isät kokivat, että varhainen ihokontakti **vahvisti suhdetta lapseen**. Yksi vastaajista kuvasi erilaisen siteen muodostumista vauvaan, ja toinen kertoi ihokontaktin kasvattaneen tunnetta siitä, että lapsi on oma. Varhainen ihokontakti lisäsi myös **itsensä merkitykselliseksi kokemisen** tunnetta. Yksi vastaajista koki, että vastasyntynyt oli turvassa ihokontaktissa.

Sai erilaisen siteen lapseen.

...vahvistuu entisestään tunne, että tämä on oma.

Tuntui, että vauva on turvassa iholla.

Negatiiviset tunteet

Isät yhdistivät kokemuksiinsa varhaisesta ihokontaktista **hämmennystä**. Yksi vastaajista ihmetteli, kun kätilö pyysi ottamaan paidan pois eikä selittänyt välittömästi miksi, ja toinen kuvaili oloaan ihokontaktissa vieraaksi. Tietämättömyyden lisäksi myös ihokontaktikokemusta edeltäneillä tapahtumilla koettiin olevan vaikutusta varhaisen ihokontaktin tunnelmaan. Eräs isä kertoi olleensa hyvin hämillään saadessaan lapsensa ensimmäistä kertaa syliin, sillä olotila oli edelleen sekava ihokontaktia edeltäneistä tapahtumista johtuen. Kaksi vastaajista käytti myös sanaa **pelko** kuvaillessaan tuntemuksiaan varhaisesta ihokontaktista.

...vähän ihmettelin kun kätilö käski minua ottamaan paidan pois, eikä kertonut heti että miksi.

Olihan se hieno tunne saada oma lapsi ensimmäistä kertaa syliin, vaikka olinkin vielä aivan "pihalla" kaikesta tapahtuneesta.

Pelotti mutta ihana

7.2 Isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä

Luokka *isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä* koostui neljästä yläluokasta: tieto ja ohjaus, isyyden tukeminen, vuorovaikutus kätilön kanssa sekä synnytys ja lapsen vointi.

Tieto ja ohjaus

Isien vastauksista kävi ilmi **tiedon** merkitys ihokontakti-kokemukseen vaikuttavana tekijänä. Isät kokivat, että tieto aiheesta edisti varhaista ihokontaktia, kun

taas vastaavasti sen puute vaikeutti käytänteen toteutumista. Kahdella vastaajalla oli entuudestaan tietoa ihokontaktista. Toinen heistä oli kuullut aiheesta vaimoltaan. Kahden isän mielestä ihokontaktia vaikeutti se, ettei kätilö ollut perustellut toimintaansa.

itse en olisi vaimoni sanoja uskaltanut siihen.. hän kertoi miten se vaikuttaa lapseen jne...

Öö kätilö vain laittoi lapsen paidan alle.. Ei paljon puhunut ..

Kätilön antama **ohjaus** koettiin myös tärkeänä ihokontaktia edistävänä tekijänä. Yksi isä koki positiivisena sen, että kätilön antama ohjaus oli selkeää ja eräs vastaaja arvosti ohjeistuksen tiiviyyttä. Yksi isä oli kokenut, ettei hän ollut saanut kätilöltä minkäänlaista ohjausta ja se vaikeutti ihokontaktia. Kaksi isää kertoi, että ihokontaktia edisti se, kun kätilö avusti vauvan käsittelyssä sekä vauvan asettamisessa isän ihokontaktiin.

Heidän auttaminen lapsen käsittelyssä

Selkeä ohjaus

Isyyden tukeminen

Viidestä vastauksesta kävi ilmi isien saaman **rohkaisun** merkitys ihokontaktin toteutumisessa. Kolme isää oli saanut kannustusta ja rohkaisua ihokontaktiin heitä hoitaneilta kätilöiltä. Yksi heistä oli kokenut saaneensa rohkaisua myös muulta leikkaussalin henkilökunnalta sektion jälkeen. Kaksi isää kertoi vaimon pyynnön vaikuttaneen positiivisesti isän ja vauvan välisen ihokontaktin toteutumiseen.

Kätilö oli kannustava ja rohkaiseva

Varmaa se että vaimoni pyysi että otan tytön ihokontaktiin

Kaksi isää koki ihokontaktikokemusta edistäväksi sen, että perheelle **annettiin omaa tilaa** synnytyksen jälkeen. Isät olivat tyytyväisiä siihen, että saivat olla perheen kesken, ilman kätilön läsnäoloa.

Oma rauha synnytyssalissa synnytyksen jälkeen

Isyyden tukeminen näkyi myös isien huomioimisessa synnytyssalissa. Yksi isä koki merkityksellisenä sen, että myös hänet otettiin huomioon synnytyksessä kiireestä huolimatta ja tämä edisti kokemusta varhaisesta ihokontaktista.

Onhan se hienoa että isäkin huomioidaan siinä hötäkässä ja nekin saavat osallistua uuden tulokkaan vastaan ottamiseen

Vuorovaikutus kätilön kanssa

Ihokontaktikokemusta edesauttoi isän **tyytyväisyys kätilön toimintaan**, mutta vaikeutti **perheen ja kätilön väliset vuorovaikutusongelmat**. Yksi isä kertoi kätilön rauhallisen ja rennon toiminnan sekä nopean reagoitokyvyn sitä vaativassa tilanteessa edesauttaneen ihokontaktikokemusta. Yhdestä vastauksesta kävi ilmi isän tyytymättömyys kätilöihin, mikä heijastui ihokontaktikokemuksen laatuun negatiivisesti.

Kätilö toimi erittäin rauhallisesti ja rennosti, mutta myös reagoi nopeasti ja asiallisesti, kun lapsen SpO2 alkoi toistuvasti laskea liian alas (sektiosynnytys)

Oli v.mäiset kätilöt

Synnytys ja lapsen vointi

Isien mukaan **lapsen vointiin ja synnytykseen** liittyvät seikat saattoivat sekä edistää että vaikeuttaa ihokontaktin toteutumista. Yksi isä koki lapsen hyvävointisuuden ja terveyden vaikuttaneen positiivisesti ihokontaktin toteutumiseen. Eräästä vastauksesta ilmeni, että ihokontakti-kokemusta paransi myös isän kokema helpotus vauvan hyvävointisuudesta hätäsektion jälkeen. Yksi isä kertoi lapsen saturaatioseurannan vaikeuttaneen ihokontaktia ja toinen

vastaaja totesi lapsen nälän ja rinnalle haluamisen aiheuttaneen levottomuutta ihokontaktissa.

Lapsi syntyi elossa ja terveenä. Luulen että ihokontakti kuolleen lapsen kanssa olisi ollut negatiivinen; ja epätervettä lasta tuskin olisi annettu ihokontaktiin, vaan kiidätetty hoitoon...

Hätäsection jälkeen helpotuksen tunne, että vauva voi hyvin

Yhden isän mukaan suunniteltu sektio edesauttoi ihokontaktin toteutumista isän ja vauvan välillä. Eräs toinen vastaajista totesi vaikean synnytyksen korostaneen isän roolia vauvan ensisijaisena hoivaajana ja tämän edesauttaneen isän ja vauvan välistä ihokontaktia. Yksi isä koki synnytykseen liittyneiden haasteiden vaikeuttaneen ihokontaktin toteutumista.

Ehkä lapsen äidin vaikea synnytys, tiesin heti että pitää ottaa vastuuta ja otin lapsen melkein heti rinnan päälle ihokontaktiin.

Yhden isän mukaan synnytyksessä kätilöltä saatu kannustus vaikutti positiivisesti ihokontaktikokemukseen. Myös synnytyksessä mukana olemisella koettiin olevan merkitystä. Eräs vastaajista kertoi ihokontaktin tuntuneen luonnolliselta tapahtumalta, koska hän oli ollut mukana synnytyksessä ja nähnyt jo kaikenlaista. Syntymän ajankohtaa pidettiin myös merkityksellisenä. Yksi isä kertoi ihokontaktin jääneen lyhyeksi sen vuoksi, että lapsi syntyi yöllä.

Kätilö joka hoiti synnytyksen, osasi kannustaa äitiä ja isää hyvin synnytyksessä.

Vauva ei ollut kauan kanssani ihokontaktissa synnytyksen jälkeen, koska syntyi keskellä yötä.

7.3 Isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi

Luokka *isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi* koostui neljästä yläluokasta: tiedon ja ohjauksen saaminen, toimiva vuorovaikutus kättilön kanssa, ihokontaktia tukevat olosuhteet, perhelähtöisyys ja ei-toiveita.

Tiedon ja ohjauksen saaminen

Isät toivoivat, että olisivat **saaneet** enemmän **tietoa** varhaisesta ihokontaktista. Eräs isistä oli kuullut vaimoltaan ihokontaktin hyödyistä vastasyntyneelle, mutta toivoi että aiheesta olisi ollut puhetta myös varhaisen ihokontaktin yhteydessä. Isä oli sitä mieltä, että etenkin esikoisensa saaneille tulisi osata kertoa ihokontaktikäytännestä. Myös kolmesta muusta vastauksesta kävi ilmi, että isien kokemukset varhaisesta ihokontaktista olisivat saattaneet olla parempia, jos miesten informointiin olisi kiinnitetty huomiota. Yksi isistä koki, että vastasyntynyt vain asetettiin ihokontaktiin, eikä kukaan kertonut miksi ja toinen painotti isän ihokontaktiin valmistelun tärkeyttä.

...kerrotaan miten tärkeää se(ihokontakti) on... ja myös kerrotaan se että pienikin hetki ihokontaktissa on hyväksi lapselle.. Nimittäin itse en olisi vaimoni sanoja uskaltanut siihen.. hän kertoi miten se vaikuttaa lapseen jne.. Etenkin ensimmäisen lapsen saajille pitää osata kertoa tätä.

Olisihan se ollut kiva jos joku olisi kertonu siitä jne. Minulle vain tyrkättii tyttö syliin ja sanottii laita paidan alle..

Ehkä vielä enemmän ennakkoon isän valmistelua, että synnytyksen jälkeen hänkin voi ottaa lapsen ihokontaktiin.

Kaksi vastaajista toivoi **saavansa ohjausta** lapsen ihokontaktiin asettamisessa. Toinen heistä ilmaisi vastauksessaan toiveen myös vastasyntyneen käsittelyyn liittyvästä ohjauksesta.

...ja autetaan niitä isiä saamaan lapsi sinne(ihokontaktiin).

Kuhan joku malttaisi kertoa miten lasta käsitellään ja missä kohti sen pitäisi olla.

Toimiva vuorovaikutus kätilön kanssa

Yhdellä vastaajalla oli toiveita hoitavan **kätilön ominaisuuksiin** liittyen. Hän kaipasi rauhallisuutta ohjaukseen ja piti turvallisuudesta huolehtimista varhaisen ihokontaktin yhteydessä tärkeänä kätilön tehtävänä.

Turvallisuudesta huolehtiminen ja rauhallinen sekä kunnioittava ote ohjauksessa on tärkeää.

Ihokontaktia tukevat olosuhteet

Isät toivoivat, että varhainen ihokontakti toteutettaisiin **mukavassa ympäristössä**. Yksi vastaajista kertoi tilan muistuttaneen siivouskaappia ja toivoi, että huone olisi ollut viihtyisämpi. Myös parempaa tuolia tai sänkyä toivottiin. Yksi isistä koki, ettei uskaltanut juuri liikkua vastasyntynyt sylissään huonon tuolin vuoksi.

Tila olisi voinut olla parempi, tunne oli kuin siivouskaapissa olisi ollut.

Olisi ollut parempi tuoli/sänky koska ei juurikaan uskaltanut liikkua lapsen kanssa

Myös **ajallisiin resursseihin** toivottiin kiinnitettävän huomioita. Yksi isä toivoi, että hetki varhaisessa ihokontaktissa olisi ollut pidempi.

Hetki olisi voinut kestää vähän kauemmin

Perhelähtöisyys

Yksi isistä toivoi, että **synnyttäjä** olisi **huomioitu** paremmin synnytyksen jälkeen. Isän kokemus oli, että kaikki huomio kiinnitettiin vastasyntyneeseen.

Ja etenkin äiti otettu enemmän huomioon synnytyksen jälkeen.. Kaikki huomio laitettiin lapseen.

Kolmesta vastauksesta kävi ilmi, että isät olisivat kaivanneet enemmän rohkaisua varhaiseen ihokontaktiin. Kätilöltä saatu kehoitus ja ihokontaktiin kannustaminen olisivat olleet isien mukaan avuksi. Yksi isä toivoi, että **vanhemmuutta tuettaisiin** myös kiinnittämällä huomiota kunnioittavaan otteeseen ohjaustilanteissa.

Ehkä kätilöt voisi itse kehottaa siihen(varhaiseen ihokontaktiin).

...kunnioittava ote ohjauksessa on tärkeää.

Ei toiveita

Neljä vastaajista koki, että kokemus varhaisesta ihokontaktista oli hyvä **eikä** heillä ollut **toiveita** käytänteen kehittämiseksi.

Kaikki meni ok.

Mielestäni ... toimittiin hienosti asian(varhaisen ihokontaktin) kanssa, enkä keksi mitään moitittavaa tai muutettavaa tässä asiassa.

8 POHDINTA

8.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa tietoa, jota ammattilaiset voisivat hyödyntää isän ja vastasyntyneen välisen varhaisen ihokontaktin toteutuksen kehittämisessä. Sillä pyrittiin selvittämään, millaisia kokemuksia ja toiveita isillä oli varhaiseen ihokontaktiin liittyen ja mitkä tekijät heidän mielestään edistivät tai vaikeuttivat käytännön toteutusta.

Kaikki kyselyyn vastanneet isät kokivat varhaisen ihokontaktin vastasyntyneen kanssa positiivisena ja isyyttä tukevana asiana. Tutkimukseen osallistuneiden isien mukaan varhainen ihokontakti vahvisti suhdetta lapseen, mikä tukee

muiden tutkijoiden ajatusta ihokontaktista lapsen ja vanhemman välistä kiintymyssuhdetta vahvistavana tekijänä (Bystrova ym. 2009, 108; Honkanen 2012, 44).

Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että vanhemmuus konkretisoituu miehille usein vasta syntymän hetkellä (Kaila-Behm 1997, 86; Mesiäislehto-Soukka 2005, 120). Tutkimukseen osallistuneet isät kuvasivat varhaiseen ihokontaktiin liittyneen samankaltaisia tuntemuksia ja arvostivat sitä, että isät huomioitiin. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että isät jäävät helposti sivuun, kun huomio kiinnittyy synnyttäjään (Oomen, Rantanen, Kaunen, Tarkka & Salonen 2011, 758; Sengane & Nolte 2012, 1). Opinnäytetyön tekijät uskovat, että isän ja vastasyntyneen välistä varhaista ihokontaktia voi hyödyntää kyseisen ongelman ratkaisussa. Ihokontakti on hyvä tapa rohkaista isiä osallistumaan synnytykseen aktiivisemmin ja osoittaa, että heidän synnytyksessä mukanaoloaan arvostetaan.

Tutkijoiden mielestä isän ja vastasyntyneen välinen varhainen ihokontakti tulisi pyrkiä mahdollistamaan syntymän hoidon yhteydessä. Käytössä olevien tilojen ja resurssien puutteen tiedetään vaikuttavan isien mahdollisuuteen osallistua synnytykseen (Harvey 2010, 347) ja opinnäytetyö osoittaa, että olosuhteet vaikuttavat myös kokemukseen varhaisesta ihokontaktista. Tutkimukseen osallistuneiden isien mukaan olosuhteet olisivat voineet tukea varhaista ihokontaktia paremmin. He toivoivat, että tilat ja ajalliset resurssit edistäisivät varhaisen ihokontaktin toteutusta. Tutkijoiden mielestä syntymän hoidon toimintamalleja ja resursseja suunniteltaessa tulisi huomioida myös isän ja vauvan välinen varhainen ihokontakti.

Myös synnytykseen liittyvien tekijöiden ja lapsen voinnin koettiin vaikuttavan kokemukseen varhaisesta ihokontaktista. Vastasyntyneen huonovointisuuden on todettu heikentävän synnytyskokemusta (Turtiainen 2014, 50) ja opinnäytetyö osoittaa, että se vaikuttaa myös kokemukseen varhaisesta ihokontaktista. On selvää, että syntymän hoidossa tulee ensisijaisesti pyrkiä turvaamaan vastasyntyneen ja synnyttäjän hyvävointisuus (Raussi-Lehto 2015, 244). Tutkimukseen osallistuneiden isien vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että ongelmat

synnytyksessä voivat edistää isän ja vastasyntyneen välisen varhaisen ihokontaktin toteutusta. Äidin huonovointisuuden koettiin lisäävän isän vastuuta ja vahvistavan hänen rooliaan lapsen huoltajana.

Tutkimusten mukaan isät haluavat osallistua aktiivisesti synnytykseen (Harvey 2010, 347; Mesiäislehto-Soukka 2005, 120), mutta he tarvitsevat kätilöltä tietoa onnistuakseen siinä. (Harvey 2010, 347). Isät pitivät tiedon ja ohjauksen saamista olennaisena tekijänä myös varhaisen ihokontaktikokemuksen onnistumisessa ja toivoivat isien informointiin ja ihokontaktiin valmisteluun kiinnitetävän enemmän huomiota. Opinnäytetyö osoittaa, että tiedon antamiseen ja ohjaukseen tulisi panostaa varhaisen ihokontaktin toteutuksessa enemmän. Tutkijat uskovat, että näin voidaan lievittää myös isien varhaisessa ihokontaktissa kokemaa hämmennystä ja pelkoa, sillä isät yhdistivät negatiiviset tunteet epävarmuuteen ja tiedon puutteeseen.

Isät tarvitsevat kätilöltä tukea ja rohkaisua, jotta pystyvät osallistumaan synnytykseen (Harvey 2010, 347) ja he odottavat saavansa kannustusta synnytykseen osallistumiseen (Sengane & Nolte 2012, 1). Tutkimustulosten mukaan isät kokivat kätilön ja muun henkilökunnan perhelähtöisen ja isyyttä tukevan vuorovaikutuksen edistävän myös varhaista ihokontaktikokemusta. Isyyden tukeminen näkyi vastaajien mukaan isien huomioimisena ja rohkaisemisena varhaiseen ihokontaktiin. Isät kokivat, että perheen ja henkilökunnan väliset vuorovaikutusongelmat puolestaan vaikeuttivat ihokontaktikokemusta. Tutkijat uskovat, että kiinnittämällä huomiota vuorovaikutukseen ammattilaisten ja perheen välillä voidaan parantaa isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista.

Opinnäytetyö osoittaa, että kätilöt ja muut isien ja vastasyntyneiden parissa työskentelevät ammattilaiset voivat omalla toiminnallaan parantaa isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista. Opinnäytetyö yhdessä muiden tutkimusten kanssa tukee ajatusta siitä, että terveydenhuollon ammattilaisilla on asemansa puolesta hyvät mahdollisuudet tarjota isille heidän tarvitsemaansa kannustusta (Halle, Dowd, Fowler, Rissel, Hennessy, MacNevin & Nelson 2008, 69; Johnson & Deave 2008, 632). Tutkimustuloksia hyödyntämällä ammattihenkilöt voivat kehittää toimintaansa isän ja lapsen välisen varhaisen ihokontaktin toteutuksen suhteen.

Tutkijoiden mielestä palveluita tulisi kehittää yhteistyössä isien kanssa miesten omia kokemuksia hyödyntäen, jotta niistä saataisiin isäsuuntautuneempia, kuten myös Halle ym. (2008, 69) ja Mesiläislehto-Soukka (2005, 124) tutkimuksissaan osoittavat. Miehen sitoutuminen isyyteen vaikuttaa koko perheen ja sitä kautta myös yhteiskunnan hyvinvointiin, minkä vuoksi sen tukemiseen olisi syytä kiinnittää huomiota yhteiskunnan eri tahoilla (Mykkänen & Eerola 2013, 27).

8.2 Tutkimuksen eettisyys

Eettisesti hyväksyttävän ja luotettavan tutkimuksen tekeminen vaatii hyvän tieteellisen käytännön soveltamista. Hyvässä tieteellisessä käytännössä tutkijat noudattavat tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä niiden esittämisessä ja arvioinnissa. Näitä toimintatapoja ovat rehellisyys, tarkkuus ja huolellisuus. Lisäksi hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluvat eettisesti kestävien tiedonhankinta-, tutkimus-, ja arviointimenetelmien käyttö sekä avoimuus ja vastuullinen tiedeviestintä tutkimustulosten julkaisemisessa. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6.)

Tässä opinnäytetyössä hyvään tieteelliseen käytäntöön on pyritty tuomalla rehellisesti esille tutkimuksen tekoon sekä positiivisesti että negatiivisesti vaikuttaneita asioita. Tarkkuuteen ja huolellisuuteen on pyritty muun muassa lähdeviitteissä, sillä tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012, 6) korostaa muiden tutkijoiden työn arvostamisen tärkeyttä osana hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimusluvista huolehdittiin asianmukaisesti ja aineistoa säilytettiin turvallisessa verkkoympäristössä niin, että sitä pääsi tarkastelemaan ainoastaan tutkijoilla tiedossa olleen salasanan avulla. Myös tulostettu aineisto säilytettiin siten, etteivät ulkopuoliset päässeet siihen käsiksi. Myös työnjakoon kiinnitettiin huomiota alusta alkaen, vaikka tutkijoiden vastuut ja velvollisuudet tutkimuksen suhteen tarkentuivat tutkimusprosessin aikana.

Tutkimukseen liittyvät eettiset kysymykset tulee huomioida tutkimuksen kaikissa vaiheissa (Hirsjärvi ym. 2013, 24). Eettinen pohdinta alkaa siis jo tutkimusaihetta valittaessa (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 53). Tämän opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti synnytyssalissa työskentelevältä kättilöltä saatu aihe-ehdotus. Käytäntö isän ja vastasyntyneen välisestä ihokontaktista Suomen synnytyssairaaloissa on tuore (Schildt 2016), joten isien kuulemisesta aiheen tiimoilta katsottiin olevan hyötyä käytännön kättilötyössä.

Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa ihmisoikeudet muodostavat perustan tutkimuksen eettiselle tarkastelulle (Tuomi & Sarajärvi 2012, 131). Usein tutkimuksessa pyritään kunnioittamaan itsemääräämisoikeutta varmistamalla, että osallistujat saavat itse päättää osallistumisestaan siten, että heillä on riittävä ymmärrys tutkimuksesta (Hirsjärvi ym. 2013, 25). Tutkittaville tulee kertoa tutkimuksen tavoitteista ja menetelmistä, osallistumisen vapaaehtoisuudesta sekä mahdollisista riskeistä. Osallistujalla on myös oikeus pysyä nimettömänä ja perua suostumuksensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 131.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimukseen osallistumisen kannalta olennaiset seikat esiteltiin vastaajille saatekirjeessä (Liite 2). Kirjeen ymmärrettävyyteen kiinnitettiin huomiota muun muassa avaamalla käsite *varhainen ihokontakti* ja välttämällä muita vaikeasti ymmärrettäviä termejä, jotta vastaaja voisi päättää osallistumisestaan ymmärtäen, mistä on kyse. Saatekirjeessä korostettiin vastaamisen vapaaehtoisuutta ja anonymiteetin säilymistä. Nimettöminä internetistä kerätyt vastaukset turvasivat osallistujien anonymiteetin säilymisen.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus

Eettisyyden rinnalla tulee arvioida myös tutkimuksen luotettavuutta.

Silloin pohditaan, kuinka totuudenmukaista tietoa tutkimuksella on onnistuttu tuottamaan (Kylmä & Juvakka 2007, 127). Kun aineisto kerätään kirjallisena, väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida ja tämä vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. On myös mahdotonta tietää, kuinka vakavasti vastaajat ovat kyselyyn suhtautuneet tai onko heillä riittävästi ymmärrystä tutkittavasta aihealueesta. (Hirsjärvi ym. 2013, 195.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat sen uskottavuus, vahvistettavuus, reflektiivisyys ja siirrettävyys. Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen sekä tutkimustulosten luotettavuutta ja niiden osoittamista tutkimuksessa. (Kylmä & Juvakka 2007, 128.) Laadullisen tutkimuksen uskottavuutta parantaa tutkijoiden yksityiskohtainen kuvaus tutkimuksen toteuttamisen kaikista vaiheista (Hirsjärvi ym. 2013, 232). Opinnäytetyössä pyrittiin tarkkuuteen tutkimusprosessin vaiheiden kuvaamisessa ja lähteiden käytössä. Myös lähteiden luotettavuuteen kiinnitettiin huomiota. Opinnäytetyössä hyödynnettiin kansainvälisiä ja tuoreita tutkimuksia mahdollisuuksien mukaan.

Laadullisessa tutkimuksessa vahvistettavuuskriteeri on haasteellinen, sillä tutkimuksessa todellisuuksia voi olla useita. Kaksi tutkijaa eivät välttämättä päädy samaan tulkintaan samankaan aineiston perusteella. Erilaiset tulkinnat eivät kuitenkaan välttämättä merkitse luotettavuusongelmaa, vaan lisäävät ymmärrystä tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Laadullisessa tutkimuksessa on pyrittävä kuvaamaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2013, 161.) Tässä opinnäytetyössä tutkijat analysoivat kerätyn aineiston ensin erikseen ja sen jälkeen tuloksista keskusteltiin yhdessä. Tämä mahdollisti laajemmin erilaisten näkökulmien huomioimisen.

Reflektiivisyyden edellytyksenä on, että tutkija arvioi tietoisesti omia lähtökohditaan tutkimuksen tekijänä ja pohtii niiden vaikutusta aineistoon ja tutkimusprosessiin (Kylmä & Juvakka 2007, 129). Tutkijan voi olla vaikea kontrolloida omien ennakkoluulojen vaikutuksia analyysiin (Tuomi & Sarajärvi 2012, 96) Tässä opinnäytetyössä tulosten tulkinnassa pyrittiin välttämään ennakko-oletusten ja mielipiteiden välittymistä tutkimustuloksiin. Tutkijoiden kokemattomuus tutkimuksen tekijöinä saattoi heikentää tutkimuksen luotettavuutta, mutta vaikutukset pyrittiin kumoamaan tutustumalla laajasti tutkimuskirjallisuuteen ja hyödyntämällä opinnäytetyötä ohjaavien opettajien asiantuntemusta.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimustulosten soveltuvuutta vastaaviin tilanteisiin. Tutkimuksen tekijän on annettava riittävästi tietoja tutkimuksesta, jotta lukija voi arvioida tulosten siirrettävyyttä muihin tilanteisiin. (Kylmä & Juvakka

2007, 129.) Tässä opinnäytetyössä on pyritty kuvaamaan mahdollisimman tarkasti kohderyhmä, aineiston keruun vaiheet ja periaatteet sekä muut opinnäytetyön vaiheet, jotta tutkimustuloksia olisi mahdollista soveltaa myös toisenlaisissa ympäristöissä.

8.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheita

Tutkimuksen johtopäätöksiä ovat:

- Isät kokivat varhaisen ihokontaktin positiivisena ja isyyttä tukevana. Syntymän hoidon yhteydessä tulisi pyrkiä mahdollistamaan isän ja vastasyntyneen välistä varhaista ihokontaktia tukevat olosuhteet.
- Isät kokivat tiedon ja ohjauksen saamisen edistävän kokemusta varhaisesta ihokontaktista ja niiden puutteen aiheuttavan hämmennystä ja pelkoa. Kätilöiden ja muiden isien ja vastasyntyneiden parissa työskentelevien ammattilaisten tulisi kiinnittää huomiota isien riittävään informointiin ja ohjaukseen sekä tiedostaa varhaiseen ihokontaktiin liittyvät mahdolliset negatiiviset tunteet.
- Isät kokivat henkilökunnan isyyttä tukevan toiminnan varhaista ihokontaktia edistävänä. Kätilöiden ja muiden isien ja vastasyntyneiden parissa työskentelevien ammattilaisten tulisi kiinnittää huomiota perhelähtöisyyteen ja isyyttä tukevaan vuorovaikutukseen.

Opinnäytetyö nosti esille jatkotutkimusaiheita. Tutkijoita kiinnostaisi tietää, kuinka usein varhainen ihokontakti isän ja vastasyntyneen välillä toteutuu Suomen eri sairaaloissa ja minkälaisia variaatioita käytännöstä on olemassa. Olisi mielenkiintoista selvittää myös isän ja vastasyntyneen välisen varhaisen ihokontaktin yhteyttä ihokontaktin toteutumiseen kotona. Jatkotutkimusaiheena voisi olla, mistä isät saavat ihokontaktiin liittyvää tietoa ja mistä he sitä haluaisivat saada.

LÄHTEET

Adams, E. & Bianchi, A. 2008. A Practical Approach to Labor Support. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing* 37, 1, 106-115. Viitattu 27.3.2016. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1552-6909.2007.00213.x/full>.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino.

Bjålie, J., Haug, E., Sjaastad, O. & Sand, O. 2011. Ihminen fysiologia ja anatomia. Helsinki: WSOY.

Breastfeeding: The 1st Hour. 2007. World alliance for breastfeeding action. http://worldbreastfeedingweek.net/wbw2007/pdf/wbw07_af_eng.pdf.

Brodén, M. 2013. Raskausajan mahdollisuudet. 4. uud. p. Helsinki: Tammerprint.

Bystrova, K., Ivanova, V., Matthiesen, A., Ransjö-Arvidson, A., Mukhamedrahimov, R., Uvnäs-Moberg, K. & Widström, A. 2009. Early Contact versus Separation: Effects on Mother-Infant Interaction One Year Later. *Birth* 36, 2, 97-109. Viitattu 16.10.2015. <http://onlinelibrary.wiley.com.ezproxy.jyu.fi>, Academic Search Elite.

Clarkeburn, H. & Mustajoki, A. 2007. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino.

Draper, J. 1997. Whose welfare in the labour room? A discussion of the increasing trend of fathers' birth attendance. *Midwifery* 13, 132-138. Viitattu 17.3.2016. <https://www.researchgate.net/publication/13866717>.

Draper, H. & Ives, J. 2013. Men's Involvement in Antenatal Care and Labour: Rethinking a Medical Model. *Midwifery* 29, 7, 723-729. Viitattu 5.4.2016. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0266613813000752>.

Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020. 2014. THL. Viitattu 10.9.2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3.

Erlandsson, K., Christensson, K. & Fagerberg, I. 2008. Fathers' Lived Experiences of Getting to Know Their Baby While Acting as Primary Caregivers Immediately Following Birth. *The Journal of Perinatal Education* 17, 2, 28-36. Viitattu 5.4.2016. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2409162/pdf/JPE170028.pdf>.

Fransson, A.L., Karlsson, H. & Nilsson, K. 2005. Temperature variation in newborn babies: importance of physical contact with the mother. *Archive of Disease in Childhood, Fetal and Neonatal Edition* 90, 6, F500-F504. Viitattu 13.3.2016. <http://fn.bmj.com/content/90/6/F500.full.pdf+html>.

Fatherhood and Health Outcomes in Europe. 2007. World Health Organization. Viitattu 17.3.2016. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0017/69011/E91129.pdf.

Goldstein Ferber, S. & Makhoul, I. 2003. The Effect of Skin-to-Skin Contact (Kangaroo Care) Shortly After Birth on the Neurobehavioral Responses of the Term Newborn: A Randomized, Controlled Trial. *Pediatrics* 113, 4, 858-865. Viitattu 16.10.2015. <http://web.b.ebscohost.com>, Academic Search Elite.

Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen R. 2009. *Perhevalmennus*. Porvoo: Ws Bookwell.

Halle, C., Dowd, T., Fowler, C., Rissel, K., Hennessy, K., MacNevin, R. & Nelson, M. 2008. Supporting fathers in the transition to parenthood. *Contemporary nurse* 31, 1, 57-70. [Http://search.ebscohost.com](http://search.ebscohost.com), Academic Search Elite.

Harvey, M.I. 2010. *The Experiences and Perceptions of Fathers Attending the Birth and Immediate Care of Their Baby*. Thesis. Aston University. Viitattu 17.3.2016. <http://eprints.aston.ac.uk/9547/1/262781-MEH-PDF.pdf>.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. *Tutki ja kirjoita*. 15.-17. uud. p. Helsinki: Tammi.

Honkanen, K. 2012. *Perheiden kokemus yhdessäolosta ja ihokontaktista vanhemman ja lapsen välillä keisarileikkauksen jälkeen leikkausosastolla*. Pro gradu. Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö, hoitotiede. Viitattu 22.1.2016. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23141>.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 15.1.2016. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Hämäläinen, P. 2010. *Isä ja minä- ainutlaatuinen ihmissuhde hyvässä ja pahassa*. Helsinki: Minerva kustannus.

Imetyksen edistämisen toimintaohjelma: 10 askelta onnistuneeseen imetykseen. 2014. HYKS, Naisten- ja lastentautien tulosyksikkö/ Synnytysyksiköt. Viitattu 18.10.2015 <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/synnytukset/vauvamyonteisyys/Documents/Imetyksen%20edist%C3%A4misen%20toimintaohjelma%202014%20Hyks.pdf>.

Johnson, T. & Deave, D. 2008. The transition to parenthood: what does it mean for fathers? *Journal of Advanced Nursing* 63, 6, 626-633. <http://search.ebscohost.com>, Academic Search Elite.

Kaila-Behm, A. 1997. *Miehestä esikoisen isäksi*. Väitöskirja. Kuopion yliopisto, hoitotiede.

Koivisto, J. 2016. *Kättilö, imetyskoordinaattori*. HYKS. Sähköinen tiedonanto 8.2.2016.

Kylmä & Juvakka. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Launonen, K. 2007. Vuorovaikutus - kehitys, riskit ja tukeminen kuntoutuksen keinoin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Lyyra, M. 2016. Synnytysyksikön apulaisosastonhoitaja. KOS. Sähköinen tiedoksianto 8.2.2016.

Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana - fenomenologinen tutkimus. Väitöskirja. Oulun yliopisto, hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos, lääketieteellinen tiedekunta. Viitattu 5.4.2016.
<http://urn.fi/urn:isbn:9514277260>.

Miettinen, J. & Vehkalahti K. 2013. Verkkokyselytutkimuksen otoksen valinta. Teoksessa Otteita Verkosta - Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Toim. S.M. Laaksonen, J. Matikainen, M. Tikka. Jyväskylä: Bookwell.

Moore, E., Anderson, G., Bergman, N. & Dowswell, T. 2012. Early skin-to-skin contact for mothers and their healthy newborn infants. Cochrane Database of Systematic Reviews 2012, issue 5. Viitattu 23.3.2016. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/14651858.CD003519.pub3/full>.

Mykkänen, J. & Eerola P. 2013. Isyyteen sitoutuminen ja isän vastuu esikoisien kertomana. Kasvatus 44, 1, 17-29. Viitattu 16.12.2015.
https://www.jyu.fi/edu/laitokset/var/opiskelijavalinta/Kasvatus1_Mykkanen.pdf.

Oommen, H., Rantanen, A., Kaunonen, M. & Tarkka, M.T. 2011. Social Support Provided to Finnish Mothers and Fathers by Nursing Professionals in the Postnatal Ward. Midwifery 27, 5, 754–761. Viitattu 18.3.2016.
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0266613810001087>.

Premberg, Å., Hellström, A-L. & Berg. M. 2008. Experiences of the first year as father. Scandinavian Journal of Caring Sciences 22, 1, 56-63. Viitattu 7.4.2016 <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1471-6712.2007.00584.x/full>.

Punamäki, R. 2011. Vanhemmuuteen siirtyminen: raskausajan ja ensimmäisen vuoden kiintymyssuhteet. Teoksessa Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Toim. J. Sinkkonen & M. Kallad. Helsinki: WSOYpro.

Raussi-Lehto, E. 2015. Syntymän hoidon tarve. Teoksessa Kätilötyö - Raskaus, synnytys ja lapsivuodeaika. 6. uud. p. Toim. U. Paananen, S. Pietiläinen, E. Raussi-Lehto, A. Äimälä. Keuruu: Otava.

Raussi-Lehto, E. 2015. Syntymän hoidon toteutus. Teoksessa Kätilötyö - Raskaus, synnytys ja lapsivuodeaika. 6. uud. p. Toim. U. Paananen, S. Pietiläinen, E. Raussi-Lehto, A. Äimälä. Keuruu: Otava.

Schildt, T. 2016. Synnytyssalin osastonhoitaja. KSKS. Sähköinen tiedonanto 5.2.2016.

Sengane, M. & Nolte, A. 2012. The Expectations of Fathers Concerning Care Provided by Midwives to the Mother During Labour. *Health SA Gesondheid* 17, 1, 10. Viitattu 5.4.2016. <http://dx.doi.org/10.4102/hsag.v17i1.527>.

Vauvamyönteisyys-ohjelma. 1994. Stakes. Viitattu 4.4.2016. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77141/vauvamyonteisyys.pdf?sequence=1>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uud. I. Helsinki: Tammi.

Turtiainen, S. 2014. Kielteinen synnytyskokemus ja synnytyksen jälkeinen tuen saanti. Pro-gradu. Itä-Suomen yliopisto, hoitotieteen laitos, terveystieteiden tiedekunta. Viitattu 13.4.2016. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20141028/urn_nbn_fi_uef-20141028.pdf.

Uvnäs Moberg, K. 2007. Rauhoittava kosketus - Oksitosiinin rauhoittava vaikutus kehossa. Helsinki: Edit Prima.

Velandia, M., Matthisen A.S., Uvnäs-Moberg, K. & Nissen, E. 2010. Onset of Vocal Interaction Between Parents and Newborns in Skin-to-Skin Contact Immediately After Elective Cesarean Section. *Birth: Issues in Perinatal Care (BIRTH)*, 37, 3, 192-201. Viitattu 13.3.2016. <http://search.ebsco-host.com>, Academic Search Elite.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuskutsu

Hei synnytyksessä mukana ollut isä!

Saitko lapsesi ihokontaktiin synnytyksen jälkeen? Varhaisessa ihokontaktissa alaston tai vaippasillaan oleva vastasyntynyt asetetaan vanhemman paljasta ihoa vasten pian syntymän jälkeen ja peitellään lämpimästi. Ole ystävällinen ja kerro meille kokemuksestasi vastaamalla oheiseen kyselyyn. Näin autat meitä löytämään lisää keinoja koko perhettä huomioivaan kätilötyöhön!

Tästä linkistä pääset kyselyyn:

<http://goo.gl/forms/mZr763RIMA>

Liite 2. Saatekirje

Olemme kätilöopiskelijoita Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teemme opin-
näytetyötä, jonka tavoitteena on selvittää, millaisia kokemuksia ja toiveita isillä
on varhaiseen ihokontaktiin liittyen. Pyrimme tutkimuksella keräämään tietoa,
jota voidaan hyödyntää kätilötyön kehittämisessä ja toivomme runsaasti vas-
tauksia. Kokemuksesi on meille kallisarvoinen! Kyselyyn vastataan nimettö-
mänä, joten sinua ei voida tunnistaa. Vastaaminen on kuitenkin täysin vapaa-
ehtoista.

Kiitos jo etukäteen vastauksestasi!

Ystävällisin terveisin,

kätilöopiskelijat

Sanni Saarimaa (G5119@student.jamk.fi)

Paula Dufva (G5097@student.jamk.fi)

Ohjaavat opettajat

Elina Tiainen (elina.tiainen@jamk.fi)

Christina Mantsinen (christina.mantsinen@jamk.fi)

Liite 3. Kysely

1. Millaisena koit ihokontaktin lapsesi kanssa synnytyksen jälkeen? Mitä ajatuksia ja tunteita se herätti?
2. Millaiset tekijät kätilön toiminnassa paransivat kokemustasi ihokontaktista?
3. Millaiset synnytykseen liittyvät tekijät paransivat kokemustasi ihokontaktista?
4. Millaisia toiveita sinulla on synnytyksen jälkeiseen ihokontaktiin liittyen? Miten hetkestä olisi voitu tehdä parempi?

Taulukko 1. Isien kokemuksia varhaisesta ihokontaktista vastasyntyneen kanssa

Pelkistetyt analyysiyksiköt	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Uusi tilanne	Ennenkoke- maton asia	Positiivinen kokemus	Isien kokemuksia varhaisesta ihokon- taktista vastasynty- neen kanssa
Hyvä kokemus Hieno kokemus Ainutlaatuinen koke- mus Kaikki meni hyvin Kaikki meni ok Toimittiin hienosti Rauhallinen kokemus	Positiivinen kokemus		
Ihana tunne Sanoin kuvaamatto- man hieno tunne	Positiiviset tunteet		
Lämpimiä ajatuksia Hyvä asia Hieno asia Mahtava asia Hetken arvostaminen jälkeenpäin	Positiivinen suhtautuminen		
Ensikosketuksen jäl- keen ihokontakti tun- tui luonnolliselta Luonnollisuus Mutkaton tilanne	Luonnollinen kokemus		
Aika meni nopeasti	Ajan nopea kulku		
Herkkä olo Tunteet pinnassa	Herkistyminen		
Lapsen omaksi koke- misen vahvistuminen Siteen muodostami- nen lapseen	Suhteen vah- vistuminen lapseen	Isyyden vahvis- tuminen	
Tunne, että vauva on turvassa iholla	Itsensä mer- kitykselliseksi kokeminen		
Tietämättömyyden tuoma ihmetys Edeltäneiden tapahtu- mien aiheuttama hämmennys Vieras olo	Hämmennys	Negatiiviset tunteet	
Pelko	Pelko		

Taulukko 2. Isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä

Pelkistetyt analyysiyksiköt	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Vaimon antama tieto Tietämys aiheesta	Tieto	Tieto ja ohjaus	Isien kokemuksia varhaista ihokontaktia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä
Kätilön antama selkeä ohjaus Kätilöltä saatu tiivis ohjaus Kätilöltä saatu apu vauvan käsittelyssä Vauvan asettaminen rinnalle kätilön toimesta	Ohjaus		
Vaimon pyyntö Kätilön kehoitus Kätilön antama kannustus Muulta henkilökunnalta saatu kannustus	Rohkaiseminen	Isyyden tukeminen	
Aika perheen kesken Oma rauha synnytyksen jälkeen	Oman tilan antaminen perheelle		
Hienoa, että isä huomioidaan synnytyksessä	Isän huomiointi		
Kätilön nopea reagoiminen spO ₂ laskeihin Kätilön rauhallinen ja rento toiminta	Tyytyväisyys kätilön toimintaan	Vuorovaikeutus kätilön kanssa	
V*mäiset kätilöt Kätilöt eivät ohjanneet Kätilö ei paljon puhunut	Ongelmat vuorovaikutuksessa perheen ja kätilön välillä		
Lapsen nälkä aiheutti levottomuutta Saturaatioseuranta Helputus, kun vauva voi hyvin Elävä, terve lapsi	Lapsen vointi	Synnytys ja lapsen vointi	

Suunniteltu sektio Vaikea synnytys Synnytyksen tuomat haasteet Lyhyt ihokontakti, koska vauva syntyi yöllä Synnytyksessä kaikki oli nähty Kannustus synnytyksessä	Synnytys		

Taulukko 3. Isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi

Pelkistetyt analyysiyksiköt	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Tiedon saaminen Tiedon saaminen ennen toimintaa	Tiedon saaminen	Tiedon ja ohjauksen saaminen	Isien toiveita varhaisen ihokontaktin toteuttamisen kehittämiseksi
Enemmän isän etukäteen valmistelua Lapsen käsittelyn ohjaus Ihokontaktiin avustaminen	Ohjauksen saaminen		
Kättilö huolehtii turvallisuudesta Rauhallisuus ohjauksessa	Kättilön ominaisuudet	Toimiva vuorovaikutus kättilön kanssa	
Parempi tuoli/sänky Parempi tila	Mukava ympäristö	Ihokontaktia tukevat olosuhteet	
Pidempi hetki	Ajalliset resurssit		
Äidin huomioiminen	Synnyttäjän huomioiminen	Perhelähtöisyys	
Kehottaminen Kunnioittava ote ohjauksessa Kannustaminen	Vanhemmuuden tukeminen		
Ei muutettavaa Ei mitenkään	Ei toiveita		